

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:	Vidéken postás székkel:
Egész évre . . . 12 frt	Egész évre . . . 14 frt
Fél évre . . . 6 „	Fél évre . . . 7 „
Negyed évre . . . 3 „	Negyed évre . . . 3.50
Egy óra . . . 1 „	Egy óra . . . 1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főut 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat h. petit sor egyszer . . . 6 kr | Bélyegdíj külön . . . 30 kr
Minden következőnél . . . 4 „ | Nyilttör sora . . . 15 „

Szerkesztőség:

Az arad-cesanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

A szabadelvűpárt közgyűlése.

A vasárnap délelőtt megtartott párt-életet fényesen igazolta föltevésünet, hogy Arad város szabadelvű pártja dacára a képviselő választás alkalmával történt leszavaztatásának nemcsak névleg, de tényleg, nemcsak száma de erkölcsi konzisztenciájában és akcióképességében is törhetlenül fennáll. A gyűlésen az aradi társadalom minden osztálya legkiválóbb tagjai által volt képviselve és a komoly munkát, az alkotmányos rendet, a közbeke barátja örömmel látta, hogy e féltett kincsek megőrzésére a polgárság zöméből alakult falanx új erővel sorakozik feladatának teljesítésére.

A gyűlés egyik legfontosabb momentumát Bonts Döme eddigi elnök leköszönése képezte. Az egyesület nevezett elnöke visszalépési szándokát már régebben egész határozottan kijelentette a párt vezérférfiainak, s a közgyűlés — tudomással bírván az elhatározás megmáshatatlanságát természetéről — sajnálattal bár, de kénytelen volt elfogadni. A párt elismerését szépen s a közönség érzelmeihez képest híven fejezte ki a gyűlést vezető korelnök. Felesleges is volna a méltán megérdemelt és szabatosan körvonalozott elismerő szavakat tóditani; mindamellett nem mulaszthatjuk el, hogy ne utaljunk azon körülményre, miként Bonts Döme közéletének utóbbi évtizede nem csak szorosán egybefügg az aradi szabadelvű párt működésével, de ezen párt keletkezése egyenesen az ő kezdeményezésére vezethető vissza. Ügybuzgalom, tapintat, hazánk és városunk érdekei iránti helyes érzék vezette minden tettében s a párt nemcsak a megérdemelt elismerést nyújtotta volt elnökének, hanem saját érdekét is szolgálta, midőn a visszalépőt elnökségébe tisztelete jeléül bele választotta. Hisszük és reméljük, hogy pártunk e jeles vezérférfia tanácsa és befolyása által ezentúlra is hathatós támogatója marad a pártnak.

A régi bevált elnök visszalépése által a pártra háruló veszteségben nagy megnyugvást nyújt, hogy Tarjányi Vilmost sikerült a megürült elnöki szék elfoglalására a pártnak megnyernie. Az alkotmányos küzdelmek folyamán mindenkor törhetlen híve volt ő a szabadelvű párt elveinek és törekvéseinek, és multja, tehetsége, befolyása egyaránt igazolják a lelkes önbizalmat, mely az új elnök választásával a közgyűlés tagjait lelkesítette, s melynek hatása alatt a napirend további részét letárgyalta. A közgyűlés lefolyását tudósítónk után következőkben adjuk:

A közgyűlés d. e. fél 11 órakor vette kezdetét a Krispin-teremben, a hol következő lefolyást vett.

Varjassy József korelnök üdvözlöi a szép számmal megjelent tagokat; azután fej-

tegeti ama körülményeket, melyek azt okozták, hogy a szabadelvű párt a legutóbbi képviselőválasztásnál kisebbségben maradt. Ennek okát a speciális viszonyok, s a személyes érdekekben találja.

Hogy e dolog még egyszer meg ne történjék, egészen más erővel, más lelkesedéssel kell a párt ügyei iránt viselkedni, mert ellenes esetben a szomorú tény ismétlődhetné. Bizonyítja azt, hogy a jelen viszonyok közt minden alkotmányos államban mind nagyobb és nagyobb hullámokat vernek a pártérdek; a kisebbség örökös harcban áll a többséggel, hogy kiragadja annak kezéből a hatalmat, a vezetést, hogy uralomra juthasson. E harcot tapasztalhatjuk ugy az ország, mint szerető szülő városunk ügyeinek vezetésénél. Nem akar senkit okolni, mert a szabadelvű párt tagjai köztörvényhatósági bizottság ténykedésében tevékeny részt vettek; s habár a nagy ütközetet elvesztették, nem fél a jövődőtől; mert gánya az a katona, ki egy vereség után meghátrál. Azt véli, hogy a közelebbi városi képviselőválasztásnál — a kis ütközetnél — ki fogják vívni a győzelmet, ha a párt tagjai nem vonulnak vissza, de életet, lelkesedést öntenek mindenkibe.

Ezek után ama reményben, hogy a tagok megfogják szívlelni a dolgot, áttér a napirendre melynek első pontját Bonts Döme vezérelnök lemondása képezte.

Steinhardt Pál dr jegyző felolvassa az elnök írásbeli lemondását, mely a következőleg hangzik:

Tisztelt közgyűlés!

Kilenczedik éve multa Aradon hogy a városi szabadelvűpárt szervezetten megalakult.

Polgártársaim bizalma a megalakuláskor engem a párt ügyeinek vezetésének és intézésének élére állított s azon az időközben történt újabb szervezések alkalmával 10 fentartatott.

E megtisztelő megbízatásnak csekély de tölem telhetőleg teljes — erőmmel igyekeztem megfelelni.

Az idő haladása, a korévek emelkedése azonban megbénítja a legjobb akaratot, kimeríti az akaraterőt! Érzem hogy phisicai erőm hanyatlása miatt nem vagyok képes a párt érdekeit szolgálani úgy, mint azt a párt érdeke megkívánja. A párt iránti kötelesség érzélem késztet arra, hogy annak elnökségéről lelépjek, és hogy a jövőben a párt érdekeit öröm és tehetségemhez mérten mint a párt egyszerű tagja szolgáljam.

A midőn tehát a párt elnökségéről való lemondásomat a tisztelt közgyűlésnek ő általa szabadelvűpártunk tisztelt polgárainak tudomására hozom és más pártelnök választását kérem: fogadják a tisztelt közgyűlés s a párt tiszteit tagjai hálás köszönetemet azon reám mindenkorra emlékeztetéssé maradó bizalomért, melylyel engem e lefolyt éveken át megtisztelni kegyeskedtek.

Aradon, 1892. évi október hó 23-án.

Bonts Döme s. k.

A lemondás felolvasása után ismét Varjassy József vette fel a szót, s megemlékszik Bontsról, ki a pártnak 9 éven át volt elnöke, s ki most is csak megrongált egészségi állapota miatt mondott le tiszteréről. Felemlíti, hogy a volt elnök kötelességét mindenkor híven teljesítette s ama hitének ad kifejezést,

hogy a párt sajnálattal veszi tudomásul lemondását, s hogy eddigi érdemeinek elismerésül jegyzőkönyvi köszönetet szavaz neki. A párt az indítványt egyhangu lelkesedéssel elfogadta.

Mire az elnökválasztás kérdésére tér át. (Egyhangu felkiáltások: Tarjányi! Tarjányi!) Ő a maga részéről is legjobb meggyőződéssel, igaz szívvvel ajánlva Tarjányi Vilmost, városunk e munkás, közbecsülésnek örvendő tagját, a ki a tiszttel járó kötelemeknek minden bizonynyal eleget teend.

A jelenlevők e szavak után általános, lelkes éljenzésben törtek ki, melynek lecsillapultával

Varjassy József beszédét folytatva örömmel konstatálja az egyhangu lelkesedést, mert Tarjányi ama férfiak közé tartozik, kik úgy koruknál, mint lelkiismeretességüknek s erélyüknek fogva méltán viselhetik e tisztelet. Gratulál a megnyilatkozott egyhangu bizalom és szeretetért, s csatlakozva az előbbi lelkes éljenzéshez, szívből kiáltja: éljen Tarjányi Vilmos. (Általános, hosszantartó éljenzés.)

A szavak elhangzása, az éljenzések megszünte után Tarjányi Vilmos elfoglalván az elnöki széket, a következő rövid, de lelkes beszédet mondta:

Tisztelt közgyűlés!

Nagy köszönettel fogadom a megnyilatkozott bizalomnak, az igaz szeretetnek kinyilvánítását, de méltóztassanak megengedni, hogy mielőtt vallomást tennék arra nézve, elfogadom, vagy elfogadhatom-e ezen tisztos, fontos feladatot, pár szót szóljak. (Halljuk! Halljuk!)

Meg vagyok ugyan győződve, hogy programot méltóztatnak várni s én ünnepélyesen kijelentem, hogy politikai programot nem adok. Akik multamat ismerik, azt is ismerik; programom egyetlen tételből áll: mindig az egyenes uton haladni az igaz ügy védelmében s úgy a párt, mint szeretet városunk érdekeit egész buzgalommal, odaadással vezeti. (Helyeslés.)

En tisztelt közgyűlés minden erőmet, minden befolyásomat oda fogom irányítani, hogy a párt új életre keljen, hogy ne csak névleg létezzék, tényleg kompakt egésszé, párttá alakuljon. (Általános lelkes éljenzés.) Bizom a tisztelt urak támogatásában, mert anélkül, bár teljes odaadással küzdjek is, célhoz nem juthatok; kérem tehát, hogy minden körülmények között segíteni, támogatni sziveskedjenek. (Ugy van! Ugyvan!) Ha ez meglesz tisztelt közgyűlés, akkor azt hiszem, oly pártot fogunk szervezni, mely mintaképpül szolgálhat egész Magyarországnak. (Általános éljenzés.) Most tehát, midőn tiszteimet elfoglalom, még egyszer köszönöm belém vetett bizalmukat, s ajánlom magamat szives jó indulatukba. (Hosszantartó éljenzés.)

Bing Vilmos állt fel s abbéli örömeinek ad kifejezést hogy ily derék vezérelnököt választottak. De azt is reméli egyben, hogy Bonts Döme, ha már betegeskedése folytán vezérelnök nem is lehetett, az elnökségben meg fog maradni. (Éljen! hogy van!) Maga részéről szükségesnek tart egyes indítványokat. Nevezetesen, vannak városunkban oly

férfiak, kik szeretett hazánk érdekében is nagy szolgálatot tettek, s ezáltal érdemeiket szerettek maguknak. Ő tehát proponálja hogy B o r o s Béni orsz. képviselő V a r j a s s y Árpád kir. tanfelügyelő és V á s á r h e l y i Béla, kik városunk érdekeit mindig előremozdították, szintén elnökké választassanak. (Általános éljenzés).

Az éljenzés megszűntével fenti indíványt elnöklő T a r j á n y i határozatkép mondja ki.

Majd V a r j a s s y József rátéra napirend második pontjára, a köztörvényhatósági bizottsági tagoknak újonnan való megválasztására, illetve a szükségesnek mutakozó intézkedések megtételére. Kéri azt, hogy e czélből alakítson meg a közgyűlés egyes végrehajtó bizottságokat, melynek feladata lesz a választásra vonatkozólag mindent megtenni. E bizottságok megfelelő számból állanak, egy-egy elnökkel élükön. E végrehajtó bizottság névsora rendszeren el van készítve előre. Kéri annak esetleges pótlásokkal való elfogadását.

S t e i n h a r d t Pál dr jegyző felolvassa a végrehajtó bizottság névsorát a mely névsor változatlanul el lett fogadva. Majd az igaz szeretet melegétől áthatva szolt V á s á r h e l y i Béla pár szót, éltetve az új elnököt és a megválasztott tagokat, s ama nyilatkozatot teszi, hogy ily gárdával, ily vezérrel bátran rohannak a harc tüzebe. Lelkesen megéljenzettek, mire

T a r j á n y i Vilmos biztosítván a közgyűlést, hogy a beléje helyezett bizalmat ki fogja érdemelni, s a reményeknek meg fog felelni, s mielőtt a közgyűlést befejezték nyilvánítaná, ajánlja magát megegyeszer a tagok figyelmébe, s jóindulatába. (Éljenzés).

Ezzel az ülés véget ért.

Belföld.

A képviselőházból.

A képviselőháznak november hó 3-án tartandó ülésén a vallás és közoktatásügyi miniszter, mint értesülünk, be fogja terjeszteni a közoktatásügyi állapotáról s a tanítói nyugdíjintézetéről szóló jelentését. Ugyanazon ülésén a kereskedelmi miniszter is terjedelmes jelentést nyújt be a vezetése alatti miniszteriumnak mult évi működéséről.

Egyházipolitikai ügyek.

C s á k y Albin gróf vallás-és közoktatásügyi miniszter, hir szerint, a képviselőház pénzügyi bizottságának keddi ülésén a bizottság tagjai részéről előreláthatólag hozzá intézendő kérdés folytán, ismertetni fogja az egyházipolitikai függő ügyekre vonatkozó álláspontját a kormánynak.

A delegáció.

— A magyar delegáció teljes ülése. —

Budapest, október 24.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Tisza Lajos gróf.

Jegyzők: Hegedüs Sándor, Rakovszky István, Rudnyánszky József b.

Jelen vannak: Kálnoky Gusztáv gr. külügyminiszter, Bauer Nándor b. közös hadügyminiszter, Kállay Béni közös pénzügyminiszter, Szapáry Gyula gróf miniszterelnök. Fejérváry Géza b.

Felolvasták és hitelesítették a mult ülés jegyzőkönyvét.

W o d i a n e r Béla b. háznagy bemutatja a delegációsális költségeloirányzatot.

Helyben hagyatott.

C z i r á k y Béla gróf külügyminiszteri osztályfőnök a külügyminiszter megbízásából felel több kérdésre. Mindenekelőtt kijelenti, hogy a külügyminiszter az uralkodó ház minisztere is, mivel azzá is kineveztetett. A kegyuri dolgokba, ahol se kompetencia se felelőség nem utasítja, a külügyminiszter nem foly be. Külügyi képviselőkénél a magyar szempont sehol sem szorul háttérbe. A konzuláris bíraskodás eddig még nem léphetett életbe mert a részletes előkészítése az életbeléptetésnek most van folyamatban. Magyar honosok

megadóztatása községek által külföldön nem fordul elő. A magyar czimert külföldön még azért nem használják, mert a közös czimer iránt megállapodás még nem jött létre.

U g r o n G á b o r t a válasznak, csak egy pontja nem nyugtatja meg a kegyuri dolgok ra vonatkozólag. Azuralkodóház miniszterének hivatala törvényeinkben nincs konstituálva s így nem is közhatalóság. Pedig épen az uralkodóház ügyeinek, az örökösödés érdekéből, közhatalóság által nyilvántartása szükséges. Ami a közös czimert illeti, helyes is, hogy olyan nincs. Tessék alkalmazni a magyar czimert és osztrákot egy rangban és a pontósnak megfelelő mérvben. Nem veszi tudomásul a válasz nagy részét.

A többség tudomásul vette a választ.

Következik a hadügyi albizottság jelentése.

R a k o v s z k y István előadó betérjeszti és ismerteti az albizottság jelentését.

B o l g á r Ferencz a közöshadügyi budgetet szigorú kritika alá veszi, amit azzal indokol, hogy ezzel a budgettel az ember soha sincs tisztában. Annyit, és úgy kér mindig a hadügyminiszter, hogy az ember nem tudja tájékozni magát. Ez azonban hagyján. Van ennél rosszabb dolog; a magyar szempontok minden sürgetés daczára még mindig nincsenek abban a mérvben méltányolva, amint kellene, jóllehet jórészt megelőztetett a megelőző delegációk alkalmával. Kritizálja az önkéntesi intézmény ferdeségeit, s konstatálja, hogy a hadseregben csak az van, amire budget-et lehet kérni, ellenben szellem mit pénzen venni nem lehet, az nincs a közös hadseregben. — Hosszasan foglalkozik a költségvetés két lényeges részével: a technikai csapatok reorganizációjával és a tervbe vett létszámemeléssel, amelyek iránt egyaránt aggodalmaknak adott kifejezést. A löpor kérdésben szintén kijelentette bizalmatlanságát, amit igazolnak szinte az eddigi tapasztalatok. Atalában elfogadja a javaslatot a részleteknél a kifogásolt tételeket illetőleg megteszi megjegyzéseit.

H e g e d ü s Sándor nem szol a löpor és a technikai kérdésekhez most ő laikus. Hogy mégis megszavazta e kettőre vonatkozólag az előterjesztéseket, tette azt azért, mert Bauer szakközegek véleményére és tanulmányára hivatkozott s a felelősséget elvállalta. Részletesen foglalkozott a létszámemeléssel, amelynek nagyfontosságot tulajdonit.

A honvédelmék.

Budapest, október 24.

A Hentzi-viszály lefolyása, mint „P. H.”-nak igen beavatott helyről jelentik, legmagasabb helyen oly beeyomást okozott a melyről, ha azt mondanók, hogy „kedvetlen,” a valóságot alig közelitenék meg.

A koronánál és környezeténél a K o s s u t h nevével üzött agitáció és diszpolgárrá választása, valamint a kabinetben kiélesedett egyházipolitikai ellentét következtében már megelőzőleg nyomott hangulat uralkodott. Mondják, hogy ő Felsége az utóbbi időben Budapesten való tartózkodását az okvetlenül szükséges rövid időre szoritotta, a mint ez utazásából is tudva van. Ehhez aztán jött a budai honvédszobor leleplezési programmjával járó politikai heccz, mely a budai kir. palotában, helyesebben szólva: Gödöllőn váratlan meglepetést és c s o d á l k o z á s t okozott. Arról ugyan nincs szó, hogy a korona ebben az ádatlan ügyben, mint résztvevő fél, bármi képen érintve volna (még a hadsereg részéről érdekelt L o b k o v i t z herczeg sem választott eddigelé a szerencsétlen szobor-bizottság meghívó levelére s ezt igen okosan tette), azonban el lehet képzelni, hogy a legmaga-

sabb helyen mutakozó hajlandóság és a legjobb akarat akadályozása s végül eredménytelensége, csaknem visszautasítása, ott milyen érzelmeket ébresztettek.

Politikai körökben tegnap ezekről a dolgokról, kevésbé megbizható pozitív verziók is keringettek s nem kevésbé konsternáltak különösen azokat, a kiknek nem a szép parlamentáris szónoklat és taps. hanem az ország legnehezebb gondjai jutottak osztályrészül.

Fejérváry Géza b. honvédelmi minisztert tegnap ő Felsége a király Gödöllőn külön kihallgatáson fogadta. A kihallgatás ő Felsége meghívására történt a reggeli órákban. A miniszter a budai honvéd-szobor leleplezése ügyéről referált ő Felségének s azután visszatért Budapestre. Itt a képviselők természetesen ostrom alá vették, a miniszter azonban teljesen zárkózott volt, bár arczáról s még inkább általános megjegyzéseiből semmi megnyugtatót sem lehetett kivenni. Ellenkezőleg minden jel nagyon is komor érzéseket támasztott azokban, a kik vele érintkeztek.

Szóval azon diadalmamör mögött, melybe magát tegnap az ellenzék beleélte, igen aggasztó árnyékok jelentek meg s a politikai világ ezen része, melynek vállain most az ország sorsa nyugszik, indokolt aggodalommal tekint a fejlemények elé,

Válság a kabinetben.

— Csáky, Szilágyi. —

Az egyházipolitikai kérdések, mint beavatott helyről hírik, érdemileg már rendezve vannak.

Ő felsége elé formulázott alakban nem a kötelező polgári házasság és általános polgári anyakönyv, hanem a f a k t a t i v p o l g á r i h á z a s s á g és a r é s z l e g e s p o l g á r i a n y a k ö n y v k e r ü l t. A korona a javaslatokra választ, jóllehet még nem „hivatalos” alakban, már közölte a kormánynyal.

Erről azonban még csak annyit lehet tudni teljes bizonyossággal, hogy a korona részéről a javaslatok maguk nem fogadtattak el, azonban oly minimális engedmények tettek, amelyek mellett S z i l á g y i Dezső igazságügyi, és C s á k y Albin vallás-és közoktatásügyi miniszterek lemondása csak idő kérdésének tekinthető.

Az utóbbi a megoldásnak még amaz elhalasztó formájába sem egyezett bele, hogy az egyház politikai kérdések előtt — mint ez tervbe van — a közigazgatás reformja intéztesse el. — Azt hiszik, hogy a budget-tárgyalásban már egyik miniszter sem vesz részt.

C s á k y Albin grófra nézve, — aki különben az utolsó időben újból betegeskedik — meg kell jegyezni, hogy a miniszter bár személyéhez annyi öszinte rokonszenv és melegebb érzés csatlakozik, már jó ideje csak a helyzet kényszere folytán viseli tovább tárczáját. Jelenlétére a kormányban mindez ideig szükség van s távozása — általános vélekedés szerint — reá nézve nagy megkönnyebülést fog jelenteni.

Tanügy.

Az aradvidéki tanítóegylet ülése.

Az aradvidéki tanító egylet igazgató választmánya szombaton tartotta az új egyesületi évben első ülését a templom-utczai elemi fiúiskola V. osztály tantermében melyről a következő részletes tudósítást adjuk:

M á d a y Mátyás elnöklete alatt jelen voltak: S c h r o d t György titkár, N é m e t Károly, G e l l é r János, B r u s c h Alajos, C s i k János, D e c s y Géza, K ö m i v e s József, C z i r á k y Márton, K r e s z Károly, F ü l ö p Endre. Elnök lelkes megnyitó beszéddel üdvözli az egybegyűlt tagokat, röviden fejtegeti azon elveket, melyeknek megvalósítása képezi a jelenben és képezte a multban czélját s az egyesületi munkásságra istentől áldást kívánva, az ülést megnyitja. Olvastatik Csáky Albin gr. vall-és közokt. miniszter a közgyűlésből hozzá intézett üdvözlőre vonatkozó válasza. Tisztelettel tudomásul vétetik.

A közgyűléstől az igazg. választmányhoz

átadott tárgyak közül felvételük „A munka program”, melyre Némethy K. előadó javasolja, hogy a 100-as bizottság alakítását meg és a mozgalom kezdeményezését az elnökség indítsa meg. A beltagoknak egybehívása Némethy K. biz. elnökre ruháztatik.

Elnök javasolja, hogy a betegsége miatt távol levő Werner vál. tag helyébe Greguss István hívassék be, egyúttal előterjeszti, hogy a könyvtár az új könyvtárossá átadassék. Az átadással Gellér J. elnökle alatt Gregus I., Vagács A. és Kömüves J. bizottság bizatik meg Elnök felszólítja a választmányt az egyesület 25 éves jubileuma tárgyában hozott közgyűlési határozatra nézve véleményét adnia. Csik F. javasolja, hogy Decsi Géza elnökle alatt egy 3 tagú bizottság küldessék ki, mely a decemberi vál. ülésre kész programot terjeszzen be. A falusi tanulók városi neveltetésének kérdése Krausz Jakabnak adatik ki, hogy november 15-ig nyújtsa be javaslatát.

A kötelező tornatanítás tárgyában hozott közgyűlési határozat végrehajtására nézve az ig. választmány kimondja, miszerint a célba vett mozgalommal szemben módozatot keres arra nézve, hogy a vidéken tornatanítás terén legszebb sikert felmutató egyleti tag megjutalmaztassék, és e célból annak idején a f. bizottságok felhívandók, kik akarnak a miniszteri tervezet szerint tornát tanítani, a kiknek eredményes működését felülbíraltatni fogja.

A vitakör működését célzó javaslat végrehajtás végett áttételük a vitakör elnökségéhez. A fumei tanulmányt előkészítésével Csik F. elnökle alatt Benkő Kálmán, Fischer Antal, Fülöp Endre és Drescher Gizella tagokból álló bizottság megbizatik. Ez elnökség előterjesztésére pénztáros utasítatik, hogy az országos bizottság támogatására folyósított 20 frtot annak idején az 1893. polgári évre jövő január hóban fizesse ki. A gyümölcsfa-tenyésztés figyelemmel kísérésére Szilágyi Gy. és Kovács F. tagok bizatnak meg. A „Mai nevelés ferdeségei” című tétel kiadatik a vitakörnek.

A közgyűlés azon határozata, mely szerint Fischer A. nagybecsű értekezése valamely szaklapban közöltessék s a végrehajtással Csik F. és Schrodtagok bizatnak meg.

Brusch A. alelnök javasolja, hogy Dieszeweg jeles ped. művét, mely Bánai Jakab fordításában jelent meg, az egyesület számára több példányban szerezzék meg. A mű ára 2 frt 50 kr utalványoztatik és fordítónak erkölcsi elismerés jgyzökönyvileg megküldetni határozatuk.

Elnök jelenti, hogy Hirsman Jakab, kinek methorikai eljárását az ő hatósága az eleki iskolaszék elítélte; nevezett leírva beküldi az ő általa alkalmazott módszerét és szakbírálatot kér. Kiadatik a vitakörnek. Az országos tanítóegylet beküldött évkönyve könyvtárossnak kiadatik, köszönet kifejezése mellett.

Titkár bemutatja a vidéki fiókbizottságok beosztását. Tudomásul vétetik.

Olvastatik Metianu János gör. kel. rom. püspök átirata, melyben értesíti az egylet elnökségét, miszerint a hatósága alatt álló felekezeti tanítókat nem kötelezheti arra, hogy az A. V. T. E. közgyűlésén részt vegyenek. Kellemes tudomásul vétetik.

Az iskolák jöltevéinek a közgyűlés közönetét átadandó. a disz ülés elnöke, jegyzője és Kovács Vincze tagok bizatnak meg. A szűnő mikénti felhasználására vonatkozó értekezés megtartására Székési N. egyleti tag felkératik, hogy annak céljából központban, annak ülésén jelenjék meg.

Ezzel az ülés véget ért.

R—sz.

Időjárás.

Légnyomás: reggel 7 órakor 762.6 mm., délután 3 órakor 760.3 mm. Hőmérséklet reggel 7 órakor C° + 8.3, délután 2 órakor C° + 14.5. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 2, délután 2 órakor K. 2. Felhőzet: reggel többnyire borult, délután többnyire borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 1 milliméter.

A szív ősze.

— Saison csevegés. —

A verőfényes hervadó levelekre arany sugarakat hirtő langyos hangulatokeltő őszi napok megénekeléséből már kinőttem. Hiába ez is a korral jár, s van idő mikor rajongó lelkünk teljes idealizmusával csügünk az elmúlást hirdető bájos őszi verőfényen mely szelid megadó keretbe vonja a haldokló természetet s szívünk hangulatos álmodozásai közepette járjuk a zörgő sárguló avart, s jól eső bánattal szakítjuk le az utolsó virágokat, s tüzzük kabátunk gomblyukába.

És van idő mikor nem állhatja meg az ember, hogy magára ne fogja, hogy mindez édesbusz álmodozásokba ringatja a lelkét, és a haldoklásról, az élet hiábavalóságáról zengő rímek irására készletti tollát.

S ilyenkor ha egy-egy bájos leányzó kíséretében járja be az ifju ember a liget jól ismert partiejait, hát mód nélkül örül, hogy alkalma van összehasonlításokat tenni a hervadó levelek és a hervadó szivek között. Hát ha még a verse felolvasásának is módját ejtheti — óh milyen boldoggá teszi a jámbor ősz ezt a mi kedves ifju emberünket.

Közbe-közbe, hogy a hatás nagyobb legyen megpróbál egy-egy halk köhintést is — hogy a szép szemek szánó kifejezéssel tekintsenek rá.

És ez mind nagyon kedves, nagyon poetikus dolog. Velünk együtt nagyon sokan átestek azon a koron mikor az embert affektált fájdalom kifejezhetése teljesen boldoggá teszi, mikor a derült lélek keresi a külvilágban a felhőket.

Később aztán mikor a lélekre ugy is elég felhő rakodik le, mikor a meleg szív kezd nyár derekán is fájni bezzeg más hangulatokat ébreszt az ősz.

S lassan lassan eljön az az idő mikor az embert nem a mosolygó ősz képe ringatja álmodozásban, hanem a rideg hideg ősz képe döbbentiben meg.

Mert magára ismer benne.

Az a szürke levegő, mely szinte fojtó ködbe sűrűsödve lebeg a föld felett, mintha az ő tüze vetett édes emlékeinek a füstje lenne — a kopasz fák, a zörgő avar mintha letarolt ifjusága szomorú emléket parodizálná, azok a nehéz ölmészinű felhők az égen mintha az élettel megközdött harcoknak sötét pendantját állítanák elé — s az a metsző hideg levegő mintha csak aszive mellett termelt volna, a hol szintőlyan dermesztően hideg minden érzés.

És ez az ősz már szomorú ősz — s ha ezt akarná megénekelni az ember, ezt a hangulatot, amit ekkor érez nem találna elég sötét színeket, elég szomorú szavakat, megdöbbentően fájó kifejezést a leíráshoz.

Ez az igazi ősz. Még a felöltője gallérját is felhajtja az ember s egy bandikol végig az utcákon.

Csak az a baj, hogy a fázó testre találunk melegítő ruhát, de hol találunk a fázó lélekre?

Julius.

Időjárás a mai napra.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 25. —

Borus.
Hőemelkedés.
Később csapadék.

H I R E K.

Október 25. Kedd. Róm. kath. naptár: Alac. Margit. — Protestáns naptár: Krizánt. — Görög-keleti naptár (október 18.): Kárp. — A nap két 6 óra 36 perczkor, nyugszik 4 óra 52 perczkor.

Külföldi Könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: polgári iskola. földszint.

Október 25. Fogyasztási adók megváltása iránti tárgyalás délelőtt 9 órakor a városházán.

Október 25. Az 1848—49. évi honvédek tanácskozása délután 5 órakor a „Fehér Kereszt”-ben.

Október 30. A reformáció ünnepe.

Október 30. Az aradi honvédegylet közgyűlése.

— Személyi hírl. S s a t h m á r y Gyula alispán a József nádor malomcsatorna felülvizsgálatáról vasárnap reggel hazaérkezett.

— A hivatalos lapból. A király K a r d o s Kálmán Baranya vármegye és Pécs szabad királyi város főispánjának, ezen minőségében szerzett kiváló érdemei elismerésül, a Szent István-rend kiskeresztjét díjmentesen adományozta.

— A fogyasztási adók megváltása. A fogyasztási adók megváltására hirdetett árlejtés első ízben meddő maradt. A város semminemű ajánlatot nem tett; de elkérte az adatokat, s a mára kitűzött újabb árlejtésen fogja esetleges ajánlatait előadni. Felhívjuk erre az érdekeltek figyelmét azon hozzáadás-

sal, hogy a tárgyalás d. e. 9 órakor veszi kezdetét a tanács teremben.

— Választók névjegyzéke. Arad szab. kir. város igazoló választmánya tegnap délután tartott ülésén állította össze a városi képviselőválasztók betürendes névjegyzékét s osztotta be a választókat öt kerületbe. Az ujnóvjegyzéket falragaszokon fogják közzétenni.

— Wekerle koronái. Aradváros tanácsához tegnap érkezett le Wekerle Sándor pénzügyminiszter leirata, melyben tudtul adja, hogy a mai nap 10 órától a budapesti főfémjelző és fémbeváltó hivatalban minden forgalomban levő hazai és külföldi aranypenz huszfrankos koronákra becserélhető. E hírrel kapcsolatban megemlítjük, hogy a 20 koronás aranyok tegnap tényleg megérkeztek Aradra s általános szenzáció tárgyai lettek. A pénzváltóüzlet előtt a nap egész folyamán nagy közönség nézte a ragyogó új csikókat, melyekből nem egy példányt meg is vásároltak. Az aradi ipar és népbank pénzváltó tizlete plane csupa csillogó új koronából ezt a mondatot állította össze „A z e l s ő 20 k o r o n á s a r a n y o k m e g é r k e z t e k.” A becses és értékes mondatokat kidülledt szemekkel s dobogó szívvel betűzte a korzó közönsége. A huszkoronás arany igen tetszetős pénz. Valamivel kisebb mint a mostani ezüst huszas, de sokkal vastagabb. Színe feltűnően világos, mert az arany tiszta sárga rézzel van keverve tiz százalékos arányban. Az új huszkoronás a legkeményebb magyar pénz, amit eddig ismerünk. Minden most közkezen forgó ércpénzünket oly könnyen karczolja, mint az aczél. Egy nagyfontosságú dolog, mert megakadályozza a kopást, vagyis a pénz értékének veszését. Bár sikerülne ily keménynyé tenni majd az ezüst és bronz pénzeket is, hogy vége lenne a mai állapotnak, mikor a huszasok és tizkrajczárosok nevét viselő simára kopott bádogdarabokkal szurjuk ki az egymás szemét.

Főispáni bankett jótékony célra. B-Csabáról írják lapunknak: Más megyében az van szokásban, hogy a főispán székfoglalója alkalmával a megye törvényhatósági bizottsága tagjainak bankettet ad. Megyénk új főispánja is ezt akarta megcselekedni, miután azonban az alispán kijelentette, hogy Békésmegyében ez nincs szokásban, a törvényhatósági bizottság eddig mindég a saját költségén rendezett diszabédet főispáni székfoglaló alkalmával s azt most is megfogja tenni, T a l l i á n főispán oda nyilatkozott, hogy azt az összeget, mibe a bankett kerül ő jótékony célra fogja juttatni.

— Az aradi honvéd gyűlés elmaradt. A mára hirdetett s Aradra összehívott országos honvédgyűlés elmarad. Nagyon természetesen, hisz a honvédszobor leleplezése is elhalasztatott, s maga a felhívás idevágó passzusa is azt mondja: „Azon esetben ha időközben tudomástokra jutna, hogy a f. évi november 2-ára tervezett honvéd-szobor leleplezés, a Budapesten uralkodó ragály miatt, — melynek figyelembe vétele kívánatos volna vagy talán más ok miatt is esetleg későbbre halasztatnék. — ezen meghívásunk természetesen tárgytalanná válik.”

— Az államfő italmérsi jövedék tárgyában alkotott idej XV-ik törvényezikk felhatalmazását adott a pénzügyminiszternek arra, hogy „kivételesen, de legfeljebb négy vármegyében a kizárólagos szeszitalmérsi jogosultságot a vármegyék egész területére bérbeadás útján is érvényesíthesse. E fölhatalmazással, melyet a felső határszéli megyék területére való becsempészés, megakadályozása tett volna esetleg szükségessé, mint értesülünk, a miniszter egy vármegyére nézve sem szándékozik élni.

— A difteritisz terjed. A gyermekek réme, a difteritisz Aradon még most sem hagy alá pusztításaival. Tegnap 3 új betegülési esetet jelentettek be a tisztí orvosi hivatalnak, mely-

lyel az e hóban előfordult difteritis esetek száma hatvanhártra emelkedett.

Régi huszasok és tallérok. Mult vasárnap Csabán az aradi ipar és népbank egy hivatalnoka tekintélyes összegre menő régi tallérok és huszasokat váltott be. A répi pénzek között legtöbb volt olyan, mely a schleswig-holsteini hadjáratból eredt. Rubel csak néhány darab váltatott be, míg a Bosznia occupálásából eredő törökpénz már szép számmal volt. Jelentkezett egyes olyan beváltó is, kinél eddig 200 frton felül hevert ezüstben a holt tőke. Egy pedig, hogy ki ne tudódjon, mily nagy értékű ezüstöt váltott be, lakására kérte a hivatalnokot. S erre aztán rá is fogták, hogy másképp nem is lehet, minthogy kincset lelt.

Gyárak érdekeltsége. A Neumann-testvérek, az I-ső aradi gyártelep részvénytársaság, Walder S. fia, Széchenyi gözmalom, Mittelman és társai, valamint Gutsjahr M. és fia aradi gyárakkal szemben a szárazéri ármentesítő és belvízvezető társulat hozzájárulási igényeket támasztott. Még a mult évben elrendelték a helyszíni tárgyalásokat, melyek a közbevetett apelláták folytán csak most fognak megtartatni. És pedig f. hó 27-én Neumann testvérek és az I-ső aradi gyártelep, f. hó 28-án Walder S. és fia és Széchenyi gözmalom, f. hó 29-én pedig Mitelman és társai és Gutsjahr M. és fia czégek érdekeltségére nézve, Aradon mindennap d. e. 9-órakor. A tárgyalásokat helyszíni szemlék előzik meg, s résztvesznek azokon az érdekelteken kívül Salacz Gyula, Arad sz. kir. város polgármestere, Virágh Lajos főmérnök, a kulturmérnöki hivatal kiküldöttje, Füzesséry Kálmán társulati igazgató, Henne János főmérnök, és a csanádmezei hatóság részéről Kristóffy József m. főjegyző, mint a tárgyalás vezetője.

Az adóügyi vizsgálatok. alkalmával melyeket a pénzügyminiszter kiküldöttjei egyes vidékeken fogantatosítottak, sok egyéb rendtelenségen kívül az is kitűnt, hogy egyes községekben az adóbejegyzési napijegyzék, eltekintve egyébként is rendetlen voltától, se lapszámozva, se az adóhivatal pecsétjével ellátva nincs, valamint hogy egyes községeknek új napló adatik a nélkül hogy arégi betelt volna, a mi elősegíti a visszaélések elkövetésének lehetőségét. Hogy az ily eshetőségeknek eleje vétessék, meghagyta a miniszter az adóhivataloknak, hogy a községi adóbeszedési napijegyzékeket minden pénzzállítás alkalmával gondosan vizsgálják meg, szabálytalanság esetén az előjáróságot kellőleg utasítsák, nagyobb mulasztás, vagy visszaélés gyanújának esetén pedig a napi beszedési jegyzéket tartásuk vissza s külön jelentés mellett azonnal terjesszék a pénzügyigazgatósághoz.

A tízéves. zongoraművésznő: Bagotai Lengyel Valéria jövő vasárnapi hangversenyre iránt általános az érdeklődés. Az élvezetesnek ígérkező hangverseny műsor következő: 1. Grande-Etude. Fis-dur Charles Mayer. — 2. Walse. I. op: 18 Chopin. — 3. Sonáta op. 27. Beethoven. — 4. Dal szöveg nélkül Nro 4. Mendelssohn. — 5. hangverseny: darab, op. 79. Weber C. M. — 6. Kétmazur, op. 7. és 24. Chopin. — 7. Inventio Bach. — 8. Két lengyel nemzeti tánc, Scharwenka. — 9. Walse I. Schulhoff. — 10. Abránd, Schuman. — 11. Felhívás keringőre. Weber C. M. — A program számait betéve (emlékezetből) játsza a hangversenyző. E hangversenyre jegyeket már lehet váltani Krispin József zene-műkereskedésében. Kőrszék ára 2 frt, zártszék 1 frt 50, kr, b. menet 1 frt. —

Ellenőrzési szemlék a várban. Az ellenőrzési szemlék már tegnap megkezdődtek a várban, s ma és holnap folytatódnak.

Egy tanár jubeliuma. Molnár Albert makói polgári fiiskolai tanár 30 éves tanári működésének megünneplésére serényen készülnek tanítványai. A diszes ezüst serleg, melyet a jubilánsnak emlékül átnyujtanak, már készülöben van. A jubileum f. hó 30-án d. e. 11 órakor tartatik meg a makói polgári fiiskolában, melyen az összes tantestület és a jubiláns tisztelői résztvesznek. Este a „Korona“ szálló nagytermében társas-vacsora lesz.

Zárlóvész. Az aradi polgári lövész egyesület szombaton és vasárnap tartotta meg

élénk részvétellel zárlóvészét, mely eredmény dolgában felülmúlja az összes idej lövészeket, a mennyiben a két napon h é t szegélyt tettek. Legtöbb találó és mozsárlóvészért első díjat nyert Domonkos Lajos másodikat Müller József és harmadikat Kosztk Gusztáv. A lövészet részletes kimutatását legközelebb közölni fogjuk. Este a főlövészmeister, Müller Lajos dr. tiszteletere társasvacsora volt, melyen számos sikerült felköszöntőt mondtak.

Vásár Peregen. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy az Arad vármegye területéhez tartozó Német-Peregben minden hétfőn állatfelhajtással egybekötött hetivásár tartassék.

Kolera eset Békésen. Kovács Mihály békési malomvégi lakos csütörtökön este kolera-tünetek közt megbetegedett s reggelre meghalt. Ürtülekéből a központi bakterologiai intézetbe küldtek, megállapítandó, vajon ázsiai koleraiban hunyt el Kovács. Az elhunyt ruháit butorait elégették s az ovatossági szabályokat teljesítették.

Kamarási bucsu. Szépen látogatott bucsu volt — mint almás-Kamarási tudósítónk írja — e hó 20-án kamaráson táncvizsgálommal egybekötve. A mulatságon a vidék egész intelligenciája részt vett, s a szeretetreméltó házigazda, Valkovszky Antal jegyzőnél reggelig tartott a tánc; jóllehet az idő kedvezőtlen volt, a jelenvoltak igen kellemes emlékekkel tértek vissza a valóban magyaros, vendégszerető ünnepélyről.

Holdfogyatkozás. A november 4-iki teljes holdfogyatkozás nálunk csak lefolyása egy részében lesz látható, a hold ezalatt a láthatáron mélyen áll, a mennyiben csak akkor jön föl, miután a teljes lesötétülés már beállt. A sötétülés 2 óra 37 perczkor kezdődik.

Uj községháza. Szt-Leányfalva új községházat épített, mely már a nyár folyamán tető alatt állott. A csinos épület most már egészen készen áll. Az e czélra kiküldött bizottság ma fogja felülvizsgálni, s aztán átvenni, illetve használatra bocsátani az egész épületet.

Gyanus haláleset. Weiszberger battonyai patkányirtó, kinek foglalkozási közét tartozott az aradi- és csanádi egyesült vasutak állomási épületeiből a poczkokat kiirtani, ebbeli hivatalos körutjában Mezőhegyes és Battonya között szerdán a vonaton rosszul lett. A battonyai állomáson kiszállították s ápolás alá vették az odaváló kórházban. De az ápolás hiába volt: csütörtökre meghalt.

Amerika tilos. A kirándorlókra és sikasztókra rosz világ jár. Most már eddigi Eldoradojuk is ellenük fordult, nem nyujt többé legalább mig a kolera réme tart, biztos menhelyet még a szabad Amerika sem. Ugyanis a new-yorki oszt.-magyar főkonzul értesítése szerint az Európa több helyén fellépett kolera járvány behurcolásának megakadályozása czéljából az europai kikötőkből jövő kivándorlóknak az egyesült-államok területén partra lépni nem szabad. Ez okból felhívja a belügyminiszter az összes törvényhatóságokat, hogy a kivándorolni akarókat figyelmeztessék s akadályozzák meg kivándorlásukat.

Befűtve. Alig tud megállani a lábán, mikor az ügyeletes tisztviselő elő állítja. A nevet kérdik, szótlanul a zsebébe nyul és kiveszi a munkakönyvét, melyben rámutat a nevére. O. K. Gergely a b e c s e s nevére, „Szép, szép,“ mondja a tisztviselő, „de hát mért van ilyen istentelen módra berugva?“ A kérdezett megtáutorodik, félig behunyva a szemét és nagy nehezen megmozog a nyelve: „Kérem—alássan—már—nagyon—hideg—van.“

Hűtlen szerető. Koller Róza csinos aradi szobacziózus és Német Sándor okleveles lábtyűművész gyöngéden szerették egymást. Egy éve, hogy néminemű differenciák miatt szakítottak de a mindenható szerelem ismét összehozta őket. A legény örömmel tapasztalta, hogy imádottjának nagyon szép gyűrűi vannak. Vasárnap kileste a leány távollétét, belopódzott lakására, feltörte szerényét s miután az ott talált két arany gyűrűt és egy értékes melltűt partfogásába vette, Aradról elzónázott. A káros szobacziózus panaszára érielyesen nyomoz a rendőrség.

Birtokjog megerősítése. A J a k a b f f y Miklós és Géza tulajdonát képezett kupai bir-

tok véglegesen a kunágotai földvédeli társaság kezébe jutott. A kir. Curia ugyanis helyben hagyta a szegedi ítéltő tábla határozatát, a mely az árverés ellen emelt kifogásokat figyelembe vette s Kis házi Józsefet és társait a birtokjogban végleg megerősítette.

Tolvaj inas. Fridrich János aradi asztalosinas, nagyreményű süvölvény elhatározta, hogy kimegy Amerikába. Az utra pénz kellett neki. Ellopta hát gazdája Irit z Bernát gyémánt melltűjét és egy csomó szerzőszámját. A vállalkozó fiut Mikalakan elcsipték s átadták az aradi rendőrségnek, a mely gondoskodik róla, hogy a derék csemetét megmentsék a szűkebb hazának.

Emberölés. A mult héten egy palotai Nimród, a ki különben a földmives osztályhoz tartozik, a nyulakat vadászta. Az általa kibérelt vadászterületen egy idegen fegyveres embert talált, a kit kétszer szőlített föl igazolásra. Az idegen, a helyett, hogy magát igazolta volna, menekülni igyekezett. A palotai Nimród erre rálőtt a vadorzóra, a kit a golyó talált. A hatóság megindította a szigorú vizsgálatot. A meglőtt ember m.-csanádi lakos.

Szabad az ut Szerbiába. Szabad az ut Szerbiába, nem fenekedő, gyilkos szándéku hadsereg részére, hanem a magyar hajók számára, amelyeket a szerb hatóságok, a kolera-rától féltőkben, semmi áron nem akartak a szerb kikötőhöz bocsátani. Erre való vonatkozással a keresk. miniszter tegnap a következő rendeletet bocsátotta ki: „Nyilvánult kétségekre való tekintettel tudatom, hogy Szerbiában a Duna és Száva melléki nagyobb álmáshelyeken Magyar országból jövő üres áruszállító hajók megrakodás végett kiköthetnek; a hajó megérkezésekor a szerb hatóságnál jelentkezni kell, s a személyzet több napi orvosi megfigyelés alatt tartatik. Személyszállító hajók nem köthetnek ki.“

Körmönfont család. Haunold Czeczilia aradi korcsmárosné Antal nevű szolgálóját italért küldte Bing Vilmos nagykereskedőhöz 30 frttal. A szolgáló késett s a korcsmárosné utána küldte Verdes Lajost. Verdes el is ment Binghez s mint-hogy a 30 frt nem volt elég az ital kifizetésére, azzal kérte vissza tőle a pénzt, hogy a majd a hiányzó 4 frt 50 krral együtt fogja elhozni s akkor viszi el az italt. Bing gyanutlanul adta át neki a pénzt. Verdes viszont még 4 frt 50 krt kért a korcsmárosnétól s azzal aztán Aradról megugrott. A rendőrség bottal üti a nyomát.

Elveszett. Egy régi, lapos, egyfedlű, 13 körű, 1100. számú anker aranyóra elveszett. A becsületes megtaláló illő jutalmat kap, ha az órát a rendőrségnek átadja.

Pályázatok. A brassói kir. ügyészi állásra, 2 hét alatt. — Az erzsébetvárosi kir. alügyészi állásra; 2 hét alatt. — A szolnoki törvényeséknél albiró állásra 2 hét alatt.

x Érdekes verseny Torda-Aranyos megyében mely ugy a nagy közönséget, mint a szakértőket kiválóan fogja érdekelni. Több ismételt pályázati verseny után, melyekben szakértőleg megállapított, hogy czélszerűség és tartóság szempontjából a gummiszelepes fecskendők kizárásával csak a központi gépeket gyártó gyárosok vehetnek részt belügyminiszteriumi határozat alapján végleges versenyre meghívatta a Geittner és Rausch cég és a Tarnóczy tüztöltő- és gépgyár részvénytársaság. Szeptember 17-én ment végre az érdekes ezen küzdelem. Jelen volt mint bizottsági elnök Rediger Béla alispán, Dulló János tüztöltő-főparancsnok, Persina Alfréd megyei főmérnök, Tulogdy a tordai bikatelep igazgatója; mint szakértők Cseregny megyei első aljegyző, mint előadó Betegh Sándor, Szentpály Ignác és Papp főespeeres urak, mint bizottsági tagok Medgyessy Lajos tüztöltő-parancsnok, számos tüztöltő és nagy érdeklődő közönség.

A behozott 16 gép közül minden gyáros 3 önmaga által kiválasztott legjobb gépét állította az Aranyos partjára. A vizpróba eredménye: a Geittner és Rausch nagyközségi 100 mm. gépe adott 31 és fél százalék, a Tarnóczy-társaságnak szinte 100 mm. 34 és fél százalék méteres sugarat.

A kisközségi Geittner és Rausch 85 mm. gépe 29 méter 70 centiméter sugarat, a Tarnóczygyár szinte 85 mm. gépe 31 méter 50 cméter sugarat.

Végre a targonczák versenyénél a Geittner és Rausch cég 85 mm. gépe 31 és fél százalék

a Tarnóczy-gyár szinte 85 mm. gépe 34 méter sugarat.

Ezen, eddig sohasem hallott eredmény folytán a Tarnóczy-gyár új szerkezetű targonczája általános bámulat tárgyát képezte, mivel sugara szebb volt, mint a versenyre bocsátott összes nagy gépeké a Tarnóczy-féle nagy gép kivételével, mely azt félméterrel, de csakis félméterrel, bírta meghaladni.

Az elrendelt részletes összehasonlításnál kitént, hogy a Tarnóczy gépeinek nemcsak tengelyei, kerékráfjai, medenczéi, nyomókarjai valamint egész kiállítása erősebb, de még többféle olyan újításokkal és javításokkal vannak ellátva, melyek a többi gyárosoknál eddig hiányoznak. Szakvélemény. Torda-Aranyosvármegye alispáni hivatala által felszólítottván az 1892. szeptember hó 17-én Tarnóczy részvénytársulat és Geittner-Rausch között tartandó fecskendő-versenypróbán testületileg mint szakértők megjelenni. Ezen felhívásnak eleget téve, a t. megyei bizottsággal egyetemben a megyeházánál bemutatott gépeket megtekintettük, melyek közül egy a Geittner Rausch által kiállított 7 fecskendő közül 3 drbot, valamint a Tarnóczy gépgyár részv.-társulat által bemutatott 9 drb. fecskendői közül is 3 drbot kiválasztottunk, melyek az aranyos folyó partjára szállítottak és kipróbáltattak következő eredménnyel. Tarnóczy-részv.-társ. 4 kerekű, 100 mm. henger átméretű kocsifecskendője 34 és fél méter távolságra sugarat adott. Geittner-Rausch ugyan ilyen fecskendője 31 és fél méter. Tarnóczy-gépgyár részv.-társ. 4 kerekű 85 mm. henger átméretű falusi fecskendőjü 31 és fél méter sugarat. Geittner-Rausch ugyanilyen fecskendője 29.2 m. Tarnóczy-gépgyár részv.-társ. 2 kerekű 85 mm. hengerbőségű targonca fecskendője 34 méter sugarat. Geittner-Rausch ugyanilyen targonca fecskendője 31 és fél méter sugarat. Ennek megtörténte után a gépek kiállításuk tekintetében vétettek bírálat alá, mely alkalommal kitént, hogy a Tarnóczy gépgyár részv.-társ. gépei egyes részeiben, mint egészben sokkal erősebben és szilárdabban vannak kiállítva azonkívül a Tarnóczy-gépgyár fecskendői többféle újítást és javítást mutattak fel, melyek czélszerűségükben fogva a t. bizottság által külön-külön figyelembe vétettek. Mindezeket egybefoglalva a Tarnóczy-gépgyár részv.-társ. fecskendői úgy működőképesek, mint szerkezet és anyag kiállítására nézve a Geittner-Rausch cég gépei fölött állanak, miért is a Tarnóczy tüzelőszerszám-gyár gépeit határozottan jobbaknak és előnyösebbeknek kellett nyilvánítani. Kelt Tordán, 1892. szeptember hó 18-án. Medgyesi Lajos, önk. tüzelőparancsnok Dulló János, tzzoltó-főparancsnok, Hornyik Miklós, szakaszvezető.

„Sikkasztókat kézrekerítő vállalat.”

A sikkasztók napjai meg vannak számálva.

Szövetkezik ellenük egy hatalmas pénz-hatalom, tüneményes befektetésekkel. Provokálta az új üzlet megszervezését a már tömegesen és nagy arányban elharapódzott sikkasztásnak minden válfaja, amelyeket ide-oda chik-asztásoknak is mondhatunk.

Kolozsvárról érkezik a hír, hogy ott egy ágens „A sikkasztókat kézrekerítő vállalat” érdekében utazik. Pontos kiszolgáltatásról kezeskedik, sőt megígéri a provizoriumot és 5 százalékos kassa-kontót.

Ugyancsak Kolozsvárról írják, hogy az új üzlet teljhatalmu ügynöke legközelebb Aradra is ellátogat. Azt hiszi, hogy az új üzlet prosperálásához Aradmegye „üzembe” vétele is kívánatos. Azt hiszi, hogy a hajduböszörményi, meg b. csabai kridákhoz Arad is szolgáltatott valamelyes „fájdalom-pénzeket.”

Nem tudni, a legújabb vállalat ügynökét Aradon milyen fogadtatás találja, egyelőre azonban bizonyos, hogy a sikkasztókat kézrekerítő vállalat Kolozsvárról nem tudta a bizalmat megszerezni. Főleg a Lévai-féle nagy bukás károsait kereste s azoknak ajánlta fel szolgálatait 30 forint előleg mellett; de a jó kolozsváriak azt tartják, hogy ha már a fejsze elusztott maradjon meg legalább a nyele és az új cég kundschaftjaiul nem vállalkoztak. Ekkor az ügynök ur könyvet proponált. Hogy tegyenek úgy, mint a kisfizetésű államhivatalnokok. Hordjanak könyvre; de a kolozsváriakban nincs meg a leleplezési szenvedélynek olyan mennyisége, hogy az ügynök ur fényes ajánlatait elfogadhatták volna.

A derék ügynököt ez sem hozta zavarba.

A caffè chantantok „Fischerinjével” jön hozánk a vállalat köteles uniformisában és a lefényesebb prospektusokkal.

... Ugyan szükség lesz-e itt rája?

Egyletek, Társulatok.

— Az aradi korcsolyázó-egylet f. évi október hó 25-én d. 12 órakor a kaszinó-egylet helyiségében (Templom-utca, Minorita-palota II. emelet) választmányi gyűlést tart.

— Az aradi „zenekedvelők” egyesülete vasárnap tartotta rendes ülését, melyen az évi jelentés felolvastatott s a titkárnak a felmentvény megadatott. A tisztikar, illetve választmány a következőleg alakult meg: Elnök: A t z é l Péter, alelnök: S a l l a y Béla dr, titkár: M a n d l Vilmos, jegyző: G e b h a r d t István, igazgató: K r i s p i n József, ügyész: M ü l e k Lajos dr, pénztáros: S c h e r h a g Ernő, ellenőr: B o z s n y a y Mátyás, választmányi tagok: B á n h i d y Antal báró, D i e t r i c h Mór, R é o é s z Nándor, G r ü n w a l d Ferencz, E. I l l é s László, I n s t i t ú r i s Kálmán, K l e i n Samu, K o r n a y Károly, L e o p o l d Rezső, M á d a y Mátyás, M i l l i g József, P e r g e r János dr, R o b i t s e k Samu, V a n n a y János, V a s s Sándor, W e i d e n f e l d Lajos. Számvizsgálókká választották; K r i v á n János és P r e i z i n g e r József.

Színház.

A színház műsora:

Október 25. (Kedd) A bolondok háza, bohózat.
Október 26. (Szerda) Mirabeau ifjúsága francia színmű.
Október 27. (Csütörtök) Serge Panine, színmű.
Október 28. (Péntek) Kis molnárné, operette (elsőszőr.)
Október 29. (Szombat) Kis molnárné, operette (másodszőr.)
Október 30. (Vasárnap) Délután a Mikádó operette, este Náni, népszínmű.

A bolondok háza.

— Premier. —

Az este bemutatott bohózat egyáltalán nem tartozik az ugynevezett „szellemes darabok” közé, sokan valószínűleg ostobának is tartják azok közül a kik megnézték, de minden nagy képüsködés nélkül elmondhatjuk, hogy a ki két óran keresztül megállás nélkül kacagni akar a könnyezésig: menjen színházba, mikor a Bolondok házáat adják; most Nyilassi Sziklay Kornél, ez a két jótüi komikus olyan mókázást visz végbe, hogy azt még egy jegesvérű, hamisítatlan angol lord sem állná meg nevetés nélkül. Kizárólag az ő érdemük, hogy a közönség, csaknem egészen mégtöltötte a házat, meg volt elégedve a darabbal s kikicsapta magát kényekedve szerint.

A bohózat meséje vékony, mindössze egy ügyes gondolatra van építve, a mely három felvonáson át már-már ellaposodik. Ormay Gergely (Nyilassy gazdag vidék maganzó Pestre megy s minden aron részt akar venni egy szoaren a bolondok házában. Unokaöccse, Ormay Béla mérnök (Bonis) nem bírván az öreg nyakáról lerázni Radvay Oszkár festő (Pethes) tanácsára elvezeti őt Roszkei Kamill (Szepesi) vendéglőjébe, hol az öreg minden vendéget bolondnak tart, a mi persze komikusnál komikusabb helyzeteket s epizodokat teremtett. A vendégek közt van Kőfoki Kelemen gadag utazó (Góth), Bájlaki Zolna iróné (Gondáné) Csipkés Jenő bankhivatalnok (Sziklay), Csorvás nyuj, kapitány (Csatár) és Kardosné, Beszki huga (Egyed Aranka), kik mindjään bizonyos mániában szenvednek, mint Ormay az örültsége sythomájának tart. Ez a bogaras vendégereg a harmadik felvonásban saját házába került, a félreértések zajos és kacagató jelenetek után kiderülnek s a darab néhány elmaradhatlan házassággal szerencsésen véget ért. Ez a mese; igen kicsi, jó formán semmi benne az epizód,

A tónust Nyilassy vitte s gazdag eredeti humorának minden eszközét felhasználta arra, hogy a közönséget mulattassa, a mi sikerült is. Méltán osztozik vele a sikerben Sziklay Kornél, ki a „V” betűs titkos színészt kacagató humorral s pompás kivi-

telben mutatta be. Jok voltak többek is ám-bár egy kis szerep tanulás és még néhány proba nem ártott volna az összjáték érdekébeu. A mellék szerepeket, melyek igen kicsik, Follimuszné kézdý Juliska Márkus Ilon és Tárnoky Gizela töltötték be.

Az új bohózat tehát határozott sikert aratott és sok tele házat fog még csinálni, kivált vasár-és ünnepnap délutánokon,

— Uff király ment vasárnap délután zsuffolt ház előtt. A közönség jókat kaczagott Nyilassi (Uff) és Sziklay (Sirokko) mókáin, kik bár sokszor extemporizáltak, egészben véve jó alakítást nyújtottak, s megérdemelték a megmegujuló tapsokat. Tápiókat Kozma rekedtsége folytán Szabó Károlyra osztották, kit eddig csak karban láttunk. Most megmutatta azt, hogy kisebb vidéki színpadon szóló tenor-partikat is végig tudna énekelni. Hangja bár kis terjedelmű, de eléggé tiszta. Margó (Lazuli) igen csinosan énekelt, s hatásosan öltözködött. Sokszor zajosan megtapsolták. Méltó partnere volt Postai (Laura), ki ambícióival énekelte végig partitúráját. Emelte az összjátékot Csatár ügyes Eriszonja. A kar jól viselte magát. (Hr.)

— Bukow, a székelyek hóhérja. Este jó ház előtt, a mádfalvi veszedelem ment, jó előadásban; ügyes volt a rendezés, csak a csatajelenetben kellett volna több nép s nagyobb zaj. A magán szereplők jól megállották a helyüket. Különösen ki kell emelnünk közülök Vedresst, ki Kaszásban egy töröl szakadt öreg székelyt mutatott be sok közvetlenséggel. Természetességtől duzzadó alakítását többször, nyílt színen is, megtapsolták. Somlóné (Rózszi) és Viola (Pali) dalai gyűjtöttak. Pethes (Lázár Imre) nemes hévvel, jól deklamált. Előnyére szolgál, hogy kiméletesen bánik hangjával s a szenvedély kitöréseinél is az egyedül helyes mérsékletet tartja szem előtt. Haraszti Hermin (Lázárné) ügyesen alakított, különösen Mitru szerepében jutott érvényre természetes élénksége. Csatári (Bukow) gyöngye volt, töle már helyesebb alakítást is láttunk, nagyon kiritt belőle az indispositió. A jó ensembléből kiváltak Follinusné, Somló, Szepesi, Góth és Nyilassi. A „Mária Terézia Kolozsváron” című némaképlet ügyesen, izlésesen volt rendezve. (G.)

— Színházi válság Temesvárott. Temesvárott válságos helyzetbe jutott a színdgy. Krecsányi Ignác színgazgató ugyanis megújította a budai nyári színikörre vonatkozó szerződését és pályázik az aradi valamint a debreczeni színházra is. Nem marad tovább Temesvárt, mert rendkívüli költségei vannak tél derekán a pozsonyi vándorlással. Temesvár színdgyi bizottsága a válságot a temesvár-pozsony-nagyvárad szövevény kérdésével ohajtja megoldani, míg a temesvári sajtó, ha kell újabb áldozatokkal, de mégis maradásra bírná Krecsányit. A színházra eddig két jelentkező is akadt: Leszka y András, szintén aradi pályázó és Veszprémy Jenő nyitrai direktor. A szomszéd megfeneklett színdgyének megoldását érdeklődéssel várjuk s mindenesetre kívánatos már csak Temesvár magyarosodása érdekében is, hogy az intező körök minél jobb expedienst találjanak.

— Színházi szövetség. Legközelebb fontos tanácskozássra gyűlnek össze Nagyváradon a színdgyi bizottság tagjai és Telbisz Károly Temesvár polgármestere. A tanácskozás tárgya a Pozsony-Temesvár-Nagyvárad színházi hármass szövetség megbeszélése lesz. A színházi szövetség eszméje Nagyváradon élénk viszhangra tanált.

— Mirabeau ifjúsága, a francia színművek e jeles terméke holnap kerül színpadra az aradi színházban.

— Operette-ujdonság. A legközelebbi ujdonság a Kis molnárné operette lesz, melynek pénteken lesz a bemutatója.

— Bérlet. A II-ik 24 előadásos havi bérlet november 1-én kezdődik a Boiesy boszorkány operettel. Bérletni lehet Gondá Lászlónál a színházi pénztárban.

Törvénytörés.

Tulbuzgó bíró. Igrisán Alexa o-pécskai bíró Krucsán Györgyért mert Andra Nika helyett Zsurm a Namillának 2 frnyi követeletét nem fizette ki, két órára lezáratta a hivatalos hatalmával visszaélt bírót szemé-

lyes szabadság elleni vétségért 100 frt pénzbüntetésre, mely 10 napi fogházra is átváltoztatható, ítélte tegnap az aradi kir. törvényszék.

Táviratok.

A király elutazott.

Budapest, október 24. (Saj. tud. táv.) A király és az udvar ma reggel Gödöllőről elutazott Bécsbe. Tudvalevő, hogy az udvar november végéig szándékozott Gödöllőn maradni, míg a királyné Korfuba megy; annál meglepőbb tehát, hogy ő felsége még október végét sem várta be. Ezt a gyors elutazást a honvédszobor ügyével hozzuk kapcsolatba. Beavatott körökben azt mondják, a király gyors elutazásával mintegy jelezni akarta, hogy a lefolyt incidens mily mélyen sértette őt.

Szapáry a királynál.

Budapest, okt. 24. (Saj. tud. táv.) Szapáry Gyula gr. miniszterelnök tegnap Gödöllőn volt a király által kihallgatáson fogadtatott. A kihallgatásról pozitív mitsem lehet tudni, mert, amint azt a dolgok természete magával hozza, sokkal kényesebb kérdésekről van szó, semhogy azok egyhamar kiszivároghatnának a nyilvánosságba.

Szükségesnek tartom azonban, hogy a kihallgatással kapcsolatban számot adjak egy hírről, amelyet bizonyos politikai körökben, melyek Szapáryval nem a legjobb lábón állnak, beszélnek és teljes valószínűséggel kolportálnak. E hír szerint Szapáry kabinetjének sekonstrukciójával foglalkozik. Szilágyi Dezső és Csáky Albin gróf helyett keres tárczáik vezetésére két olyan férfit, akik az egyházpolitikai kérdésekben nem foglalnak el olyan élesen liberális álláspontot, mint a minót tudvalevőleg Csáky és Szilágyi elfoglaltak.

E hirt csak konstatáltuk; valószínűségére azonban aligha lehet adni. Valótlán a hír, hogy a felségnek Szapáry beadta lemondását. Ezt nem tehette tekintettel arra, hogy a minisztertanács nem foglalkozott az ügygel, de főleg azért, mert a lemondás szükségesez idő szerint egyáltalán nem forog fenn.

A kolera.

Budapest, (nov. 24. Saj. tud. távirata.) Este hat óráig 13 betegedés, 4 halálozás történt. — Vidéken mind több helyütt föllép az ázsiai kolera.

Merénylet.

Temesvár, (okt. 24. Saj. tud. távirata.) Rakulon Schuster építési felügyelő ellen dynamit merényletet követtek el. A tölteny az ablakon robbant szét s a házat majdnem teljesen szétrombolta. Schuster csodás módon megmenekült. A rémület általános.

Nemes áldozat.

Debreczen, (okt. 24. Saj. tud. távirata.) Egy idevaló magát megnevezni nem akaró polgár 30000 forintos alapítványt tett a debreczeni egyetem számára.

Képviselő választás.

Székesfehérvár, (okt. 24. Saj. tud. táv.) Legérdekesebb hír, hogy Aczél Béla újból fellép Bodajkon, ma kiment kerületébe.

Bodajk, (okt. 24. Saj. tud. távirata.)

A nemzeti párt jelöltje Eszterházi Móríc gróf, szabadelvűeké Kégl György.

Kinevezések.

Milano, (nov. 24. Saj. tud. távirata.) A decz. 10-én tartandó konsistorium alkalmával a pápa Vaszary hercegprímást, Samassa egri és Császka kalocsai érseket bibornokokká fogja kinevezni, s a pápa alakulást fog intézni a bibornoki karhoz püspöki jubileuma alkalmából.

Templomok lerombolása.

Varsó, október 24. (Saj. tud. táv.) Az orosz kormány a Lithvániában nemrég bezárt stedrianovi és bielskai templomokat lerombolta, a templomok bezárására okot szolgáltató zavargókat átadta az igazságszolgáltatásnak. A vilnoi törvényszék azonban az illetőket felmentette, azzal indokolván ítéletét, hogy a vádlottak nem zavargás, de imádkozás céljából gyülekeztek a templom elé, ami nem képez büntetendő cselekményt. A felmentő ítélet nagy feltűnést keltett.

Közgazdaság.

Paulis-baraczkai állami szőlőtelep

— Richter Ferencz miniszteri kiküldött jelentése a földmívelésügyi miniszterhez. —

Nagyméltóságú Minister Ur!

Visszatérve magyarországi második utamból, kötelességemnek ismerem Nagyméltóságodnak jelentést tenni a paulis-baraczkai szőlőültvény-telep állapotáról s amaz észleletekről, a melyeket az ország különböző borvidékein tettem.

Mindenekelőtt azt bátorkodom jelezni, hogy mennyire vélem becsülhetni az ottani ültetés sikerét.

Ez a siker — a különböző fajtákhoz képest — 15--65° közt váltakozik. Ugy hiszem, hogy az átlagos megeredési eredményt 40° ra becsülhetjük: a mit ilyen első kísérletnél nagyon kielégítőnek lehet tekinteni.

A különböző fajták közt mutatkozó nagy eltérés annak tulajdonítható, hogy a rendelkezésünkre álló oltóanyag nem volt mindig kifogástalan minőségű. Ennek oka, hogy az anyagot hamarjában kellett összeszedni az ország legkülönbözőbb vidékein lévő szőlőkből melyek nagyjára egyáltalán nem, vagy csak hiányosan kezeltettek az előző évben nagy mértékben uralkodott különböző elődszi szőlőbetegségek s különösen a peronoszpora ellen.

Igy az általunk használt oltóvesszők legnagyobb részt épen a peronoszpora által megtámadott szőlőkből származtak s ennek következtében nem voltak eléggé érettek.

Hasonlóképen nem volt kielégítő minőségű a különböző helyekről beszerzett alanyok nagyobb része sem.

Ahhoz, hogy jövőre átlagban jobb és egyenletesebb eredményt mutathassunk fel, nélkülözhetetlenül szükséges, hogy kifogástalanul jó anyag álljon rendelkezésünkre.

Mindennek dacára az itteni eredmény még mindig tetemesen jobb, mint a minót ez idén saját franciaországi telepeimen elérnem sikerült. Saját telepeim kezelésével ugyanis kevesebbet foglalkozhattam mint rendszeren, hogy annál több gondot fordíthassak magyarországi feladatom megoldására, becságyamat helyezvén abba, hogy az irántam tanusított bizalomnak eleget tehessenek.

Megadtam a helyszínen minden szükséges utmutatást arra nézve, hogy az oltványok kiszolgáltatásukig kifogástalan kezelésben részesítsenek s megvagyok győződve, hogy ha a termelők, a kik majd ez oltványokat átveszik, azokat jól előkészített talajba kellő gondal fogják elültetni és ápolni, ez oltványokkal teljes eredményt fognak elérni s ezzel az ottani szőlők felújításának nagy munkáját tetemesen előmozdítani. Hiszem, hogy a majdan szemléltető eredmény csakhamar ki fogja szorítani ama számos eljárást, a mely, ha egyébként még oly érdekes és tanulságos is, sajátképen csak kísérletezés számba mehet.

Ugyancsak Richter-jelenti Arad megye szőlőszeletéről a következőket: A Paulis-baraczkai állami szőlőtelep

listól Magyarád felé húzódó egész hegyláncnak vastartalomban gazdag agyagos talaja kiválóan alkalmas a legtöbb amarikai szőlőfaj tenyésztésére; de különösen ajánlhatók ide a Riparia jó válfajai, a válogatott Rupestris és a Solonis.

— Aratási statisztika. A földmívelésügyi miniszter felhívta az állandó gazdasági tudósítót és közgazdasági előadókat, hogy az idei aratás eredményéről (őszi és nyári terményekről) megbízható adatokat terjesszenek fel október hó végeig.

— Az arany. A vámilletékeknek ezüstben történő fizetésénél vagy biztosításánál a törvény értelmében szedendő aranyárkelet-pótlék 1892. évi november hóra tizenkilenc százalékban állapított meg.

Szeszüzlet.

— Október 24. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 50.50, kicsinyben 51.— hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatózsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósításai. —

Budapest, okt. 24. d. u. 5 óra.

Gabona	Faj	Irányzat	100 klgramm frt
Buza	bánsági . . .	szilárd	7.30 — 7.95
	tiszavidéki . . .	"	7.50 — 8.20
	pestvidéki . . .	"	7.45 — 8.15
	fehérmezei . . .	"	7.35 — 8.15
	bácskai . . .	"	7.50 — 8.05
Észak-magyarországi	"	"	"
Rozs	—	csend.	6.50 — 6.70
Árpa	takarmány . . .	lányha	5.15 — 5.40
	égetni való . . .	"	5.60 — 6.10
sörfőzdei . . .	"	"	6.40 — 7.50
Zab	—	szilárd	5.65 — 5.90
Tengeri	bánsági . . .	szilárd	4.80 — 4.85
	másnemű . . .	"	4.75 — 4.80
Káposzta-repoze	—	szilárd	11.00 — 11.50
Köles	—	szilárd	4.60 — 4.80
Buza	tavasza . . .	csend.	7.51 — 7.53
	junius 1892 . . .	"	7.34 — 7.86
	ősze . . .	"	"
Tengeri	máj.-jun. 1892 . . .	csend.	"
szept.-okt. 1891 . . .	"	"	5.06 — 5.08
Zab	Bpest sz. tavasz . . .	csend.	5.45 — 5.47
	" " ősze . . .	"	5.70 — 5.72
Káposzta-repcze	aug.-szept. 1891 . . .	csend.	"

Szerkesztői üzenet.

— V. D. (A.-Kamarás) Köszönettel vettük s kértünk minél többet. Azon a vidéken sok minden előfordul. Ödvözlét!

— Dászkál. (Nagyvárad) Kérünk sürgős intézkedést, mit tegyünk a hozzáuk beérkezett s önhöz címzett levelekkel lapokkal?

— K. L. (Budapest) Mai számunkban megtalálja. A kérték jelenleg nincs Aradon.

— V. S. (Pankota) Csak „tekintetes.”

— A. K. (Arad) Forduljon vele más laphoz. Mi az ilyen természetű ügyeket nem szeretjük bolygatni, míg odaát szennézet csapnak vele. Ön pedig, azt hisszük, csak azt akarja elérni a közzététellel.

Aradvárosi

Évadbérlet
25. szám.

színház.

Havibérlet
szület.

Kedden, 1892. évi október hó 25-én:

A bolondok háza.

Böhözat 3 felvonásban. Jacobi V. és Laufs K. után magyarosította: Fáy J. Béla.

SZEMÉLYEK:

Ormay Gergely, vidéki magánzó . . . . . Nyilasi.
Borbála özvegy, a huga . . . . . Follinuszné.
Ida, Borbála leánya . . . . . Márkus I.
Mariska, Borbála leánya . . . . . Kézdy J.
Ormay Béla, mérnök . . . . . Bónis.
Radvay Oszkár, festő . . . . . Pethes.
Köfoki Kelemen, gazdag utazó . . . . . Goth.
Bájlaki Zolna, irónő . . . . . Gondáné.
Reszkei Kamill, a „Családi otthon” tulajdos igazgatója . . . . . Szepesi.
Csipkés Jenő, bankhivatalnok . . . . . Sziklai.
Csorvás, nyugalmazott kapitány . . . . . Csátár.
Kardosné, Reszkei huga . . . . . Egyed A.
Lenke, ennek leánya . . . . . Tárnoki G.

Kezdeté 7 órakor.

Felelős szerkesztő: Vászárhelyi Béla.

M. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

22849 | I. sz.

806 1—3

Pályázati hirdetmény.**Talpfák szállítása iránt.**

A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége vonalain az 1893. évben mintegy 28,200 darab I-ső és 11,800 db. II-od rangu talpfa fog szükségeltetni, mely 1893. évi február hó 1-től szeptember hó végéig egyenlő havi részletekben leszen beszállítandó.

Ezen talpfák szállítása a 129381 | 91. szám alatti általános és a tölgy illetve bükk talpfák szállítására nézve fenálló 21987 | 92. sz. különleges szállítási valamint a részletes pályázati feltételek alapján eszközöndő, mely feltételek az üzletvezetőség I. osztályánál a hivatalos órákban megtekinthetők.

A részletes pályázati feltételek az üzletvezetőségtől díjmentesen, a szállítási feltételek pedig az összeg (25 és 15 kr.) előzetes lefizetése mellett a budapesti nyomtatványtártól megszerezhetők.

Mindegyik ajánlattevőről feltételeztetik, hogy az említett pályázati és szállítási feltételeket jól ismeri és azokat elfogadja.

A talpfák 10%-ának ütközési, 90%-ának pedig közbenső talpfának kell lenni.

Ajánlható tölgy is telítetlen vagy telített bükk talpfa.

Ha telített bükk talpfa ajánlatik, a telítési mód pontosan körülírandó.

Az üzletvezetőség fenntartja magának a jogot hogy szükségletét tetszése szerint tölgy vagy bükk talpfával fedezhesse, hogy a kiirt mennyiséget 20%-al felemelhesse vagy leszállíthassa.

Az ajánlatok legkésőbb 1892. évi november 15-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége I. osztályának főnökéhez benyújtandók vagy posta útján beküldendők, a bánatpénz pedig f. évi november 14-ig az aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál teendő le.

Arad, 1892. október hóban.

Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak

133314.

Hirdetmény.

A magyar és osztrák vasutakon érvényes közös díjszabási határozmányokhoz (díjszabás I. rész) XI. pótlék életbeléptetése.

A magyar-, osztrák és közös vasutak (a cs. kir. szab. déli vaspálya társaság kivételével a cs. és kir. Boszna vasut és a banyaluka-doberlini cs. és kir. katonai vasut vonalainak területén az 1887. évi szeptember hó 1-től érvényes, a gyors- és teherárak, valamint élő állatok, járművek és hullak szállítására nézve közös határozmányokat tartalmazó díjszabáshoz (I. rész) folyó évi november hó 1-én a XI. pótlék lép életbe, mely az áruk szállítására érvényes általános határozmányokra és az áruosztályozásra vonatkozó módosításokat és kiegészítéseket tartalmaz.

Ezen pótlék példányai a magy. kir. államvasutak díjszabási osztályába valamint a többi részes vasutagazgatóságnál szerezhetők meg, Budapest, 1892. október 10-én.

A m. kir. államvasutak igazgatósága egyszersmind a részes vasutak nevében is.

M. kir. államvasutak bpest-déli üzletvezetősége.

26158 | I. szhoz,

785 1—3

Pályázati hirdetmény.

I. és II. rangu talpfák szállítása iránt.

A m. kir. államvasutak budapest-déli üzletvezetősége az 1894. évre szükségöndő mintegy 35700 darab első és 17000 db. másodrangu talpfa szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

A talpfák 5 százalékának ütközési, 95 százalékának pedig közbenső talpfának kell lennie. Ajánlható tölgy és telítetlen vagy telített bükk talpfa. Ha telített bükk talpfa ajánlatik, a telítési mód az ajánlatban pontosan körülírandó.

Az üzletvezetőség fenntartja magának a jogot, hogy szükségletét tetszése szerint tölgy vagy bükk talpfával fedezhesse, hogy a kiirt mennyiséget 25%-al felemelhesse vagy leszállíthassa.

A talpfák 1893 évi február hó 1-étől szeptember hó végéig egyenlő havi részletekben szállítandók be.

A pályázati feltételek valamennyi üzletvezetőségnél megtekinthetők s a budapest-déli üzletvezetőség által díjtalanul kiszolgáltatnak esetleg posta útján megküldetnek.

A szállítási feltételek szintén megtekinthetők valamennyi üzletvezetőségnél de csak készpénz fizetés mellett szerezhetők meg a m. kir. államvasutak igazgatóságának nyomtatványtárában (Budapest, Andrásy-ut 73/75.)

Az általános szállítási feltételek I példánya 25 kr., a különleges szállítási feltételek I példánya 15 kr.

Az ajánlatok legkésőbb 1892. évi november 15-én déli 12 óráig nyújtandók be, a bánatpénz pedig november 14-ének déli 12 órájáig teendő le, a budapest-déli üzletvezetőségnél.

Budapest, 1892. október hó 12.

Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége.

15883 | I. szám.

781. 3—3.

Pályázati hirdetmény.

(talpfák szállítása iránt.)

A miskolczi üzletvezetőség vonalaira 1893. évre 8500 db. ütközési és 97050 db. közbenső I. rangu, 4200 db. ütközési és 47100 db. közbenső II. rangu talpfára van szükség, melyek szállítására ezennel nyilvános pályázat hirdetetik.

Ajánlható tölgy vagy telített és telítetlen bükk talpfa. Ha telített bükk talpfa ajánlatik a telítési mód az ajánlatban pontosan körülírandó.

A talpfák 1893 évi február 1-étől szeptember végéig egyenlő havi-részletekben szállítandók.

A szállítási feltételekre vonatkozó határozmányok az összeg (25 és 15 kr.) előzetes lefizetése mellett a budapesti nyomtatványtártól, a részletes pályázati feltételek pedig üzletvezetőségünkől díjmentesen megszerezhetők.

Az ajánlattevőkről feltételezik, hogy a pályázati és szállítási feltételeket jól ismerik s abban foglaltakat elfogadják és tett ajánlatikkal az azokra vonatkozó határozathozatalig szóban állanak.

A szállításra kiirt mennyiségre vonatkozó ajánlatok lepecsételve a miskolczi üzletvezetőség I. osztályához folyó évi november hó 15-én déli 12 óráig nyújtandók be ezen külczimmel: «Ajánlat talpfák szállítására 15883 számhoz», a bánatpénz pedig f. é. november hó 14-jéig teendő le az üzletvezetőség gyűjtő pénztáránál.

Miskolczon, 1892. október hó 12-én.

Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak igazgatósága

133893 C. Y. szám.

799 1—3.

HIRDETMEYNY.

(Uj katona menetdíjak életbeléptetése a csatlakozási forgalomban.)

Folyó évi november hó 1-vel a következő díjszabási pótlékok lépnek életbe:

1.) I. pótlék a f. é. január hó 1-től, a cs. kir. államvasutak állomásaival való közvetlen személyforgalomban érvényes díjszabáshoz.

2.) II. pótlék az Ausztria-Magyarország és Bosznia közötti közvetlen személyforgalomban 1892. évi február hó 1-től fennálló díjszabáshoz.

3.) II. pótlék a szab. osztrák-magyar államvasutársaság állomásaival való közvetlen személyforgalomban 1892. április hó 1-től érvényes díjszabáshoz.

Ezen pótlékok megváltoztatott katona menetárakat tartalmaznak. A pótlékok egyes példányai a részes vasutak igazgatóságánál 10 krért kaphatók. Budapest, 1892. október hó 13-án.

Az igazgatóság.

12682 | 892.

786 2—3

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. belügyminiszteriumnak 78884 | VII: 11. sz. alatt kelt körrendelete alapján értesitem Arad város lakosságát, hogy a Budapest fő és székvárosban fellépett cholera továbbterjedésének megakadályozása érdekében a keresk. ügyi miniszter ur f. évi 68124. sz. rendeletével Budapestről a következő cikkek kivételét zárta ki:

1. Rongyok,
2. Öcska ruhák,
3. Használt ág,
4. Használt (mosatlan fehérneműek)
5. Öcska alattságok és kötelek.

6. Friss gyümölcs, friss főzelékeműek és friss zöldség, száraz főzelék (bab, borsó, lencse, rizs, stb.) nem esik tilalom alá.

7. Kaviár és halak, kivéven azon halakat, melyek légmentesen elzárt bádogszelencékben bocsáttattak áruba.

8. Hus és egyéb nyers állati termények u. m. kolbász és hurka) kivéve a szalámit), nyers azaz friss és nem tökéletesen kiszáradt bőrök, kivéven a kiszáradtakat), tej, vaj, turó és lágy sajt. préselt zsir, olvasztott zsir, (kivéven a szalonvát,) haj, szőr és serte toll, friss belek, ha szóva vannak is, tökéletesen száraz belek nem esnek tilalom alá.

Mosatlan gyapju, csontok s egyéb nyers állati hulladékok és végül rongyokba göngyölt bármely tartalmu küldemények.

Midőn tehát erről Aradváros lakosságát a jelen hirdetmény útján értesitem, egyidejűleg köz tudomásra hozom, hogy a fent jelölt s netán ide érkezendő cikkek a további intézkedésig a pályaudvaron visszatartva lesznek, a Budapestről érkezett s itt megszállt egyének pedig miként az a f. évi 12501. sz. a. kelt hirdetményben már közölve lett, 5 napig orvosi felügyelet alá fognak helyeztetni.

Kelt Aradon, 1892. évi október hó 13 án, a város kapitányi hivatala, mint I-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

17887 | 892.

789 3—3

Hirdetmény.

A nagym. keresk. ügyi m. k. miniszterium 29226 | 892. sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhírré tétetik, hogy Arad sz. kir. város törvényhatósági területén lakó azon kereskedők és iparosok névjegyzéke, kik az aradi kereskedelmi és iparkamarának a folyó évben végrehajtandó újáalakításánál választói joggal és választhatói minősítvényvel bírnak, 1892. évi november hó 20-ik napjától 27-ik napjáig bezárólag a városházán Green Nándor rendőrhadnagy hivatalos helyiségében közzszemlére kitéve lesznek, hol azokat a hivatalos órák alatt bárki is megtekintheti.

A fentebbi határidő után még 8 napig azaz f. évi november hó 4-ig bezárólag jogában áll bárkinek, a névjegyzék ellen felszólámlással élni, a végett, hogy abból az olyanok kik vagy választói jogosultsággal vagy választhatói minősítvényvel nem bírnak, töröltessenek, vagy pedig az abból kihagyottak pótlólag felvétessenek.

Az ily felszólámlások Arad sz. kir. város tanácsához írásban intézendők.

Arad, 1892. évi október hó 15.

A városi tanács.

M. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége.

27149 | I.

786 1—3.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége részére az 1892 évben szükséges: 2206 darab I. rangu ütközési, 12504 darab I. rangu közbenső, továbbá 4515 darab II. rangu ütközési és 25585 darab II. rangu közbenső tölgy vagy bükk talpfa szállítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok f. é. november 15-ig a zágrábi üzletvezetőséghez betérjesztendők.

Ajánlható tölgy és telítetlen vagy telített bükk talpfa.

Ha telített bükk talpfa ajánlatik, a telítési mód az ajánlatban pontosan körülírandó.

Fenntartjuk a jogot, hogy a kiirt szükséglet tetszésünk szerint tölgy vagy bükk talpfa által fedeztessék és hogy a szállításra átengedendő mennyiség tetszésünk szerint 25%-al felemeltessek vagy leszállíttassék.

Az 5% bánatpénz f. é. november hó 14-én a zágrábi üzletvezetőség gyűjtő pénztáránál leteendő.

A 129381 | 91 általános és a 21987 | 92 sz. különleges szállítási feltételek a nyomtatványtáránál a megfelelő összeg (15 illetve 25 kr) lefizetése mellett szerezhetők meg.

Zágráb, 1892. október 11-én.

Az üzletvezetőség.

A magas kormány 82.502/II.1888.

sz. rendeletével ajánlva!

Az 1891-iki aradi kiállításán rendezett nyilvános fecskendő-versenyen az összes versenyzőkkel szemben a legnagyobb 1-ös díjjal: állami ezüstérem és díszoklevéllel kitüntette.

A nm. belügyminiszterium által szabályszerűleg előírt

TÜZOLTÓSZEREK

szab. központi szelepszáró kengyeles és más szerkezetű ércszelepes tüzi fecskendők, magyar egységes csavarral ellátva;

mindennemű tömlők, teljes tűzoltói felszerelések, sisakok, sapkák, balták, övek, kapcsok, és mindennemű létrák,

mindenféle szivattyúk

községek, tűzoltóságok, gazdaságok és gyárak részére, a legkitünőbb minőségben, jótállás mellett jutányos áron kaphatók

TARNÓCZY

tűzoltószere- és gépgyár-részvény-társaságnál BUDAPESTEN.

Elvállal mindennemű ércöntvény készítését.

Gyár és iroda: külső váci-ut 1527.

Mintatelep: váci-körút 78.

Bármennemű gépjavitások jutányosan eszközöltenek.

Árverési hirdetmény.

Ezennel köztudomásra adjuk, hogy a **Jakabffy Miklós és Géza-féle volt kupai birtokon** sajátunkat képező összes épületeket, u. m.:

2 kastélyt

és több — szilárd anyagból épült —

gazdasági melléképületeket,

továbbá nagyobb mennyiségű **tűzifát,** valamint néhány száz öl a **Biro Kálmán-féle kupai birtokon** elhelyezett zab-, árpa- és buza-szalmát **folyó évi november hó 1-én délelőtti 9 órakor** a helyszínén tartandó árverés útján szabad kézből eladjuk.

A vételár kölcsönös megállapodáshoz képest esetleg részletekben is fizethető.

Megyes-Bodzás, 1892. okt. 21.

812 2-3

KOHN és LEIPNIKER.

794—892. gazd. sz.

1—3

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a város által 1893-ik évben szükségelt vasanyagok és kefekötőmunkák szállítása, valamint a kovácsmunkák elkészítésének elvállalása iránt, — továbbá a városi szegények házában elhelyezett, valamint a rendőrség által letartóztatott egyének részére 1893-ban szükséges meleg ételek szállítása iránt **f. évi október hó 31-én d. e. 10 órakor** árlejtést tart.

Kikiáltási ár a vasanyagok és kefekötőmunkákra nézve árjegyzék szerint, a szegények házában és a rendőrség részére szükséges meleg ételekre nézve adagonként 14 kr.

Bánompénzül leteendő a kovácsmunkákra 60 frt, a többire nézve pedig az árjegyzékben foglalt árak, a meleg ételek szállítására 200 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlattevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek és árjegyzékek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1892. évi október hó 17-én tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső

aljegyző.

Egy csinos kinezesű szakképzett fiatal fűszerkereskedő segéd azonnal

alkalmazást

nyer. Ajánlat arczképpel **Vései Sándor** fűszer és csemege kereskedése Kaposvárott (Somogy megye). 816 1—6

1195 | 892. sz.

828 1—1

Verse tárgyalási hirdetmény.

A nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. Miniszter ur f. évi október 15-én kelt 46366. V—15. sz. rendeletével az újfalusi alsó Marospart megvédése és ugyanazon Maros-szakaszon kiépítendő iszapfogók építése céljából 11224-03 m³ könyag termelése, szállítása és beépítése engedélyeztetvén, ezen munkák végrehajtásának biztosítása céljából f. évi november hó 5-én az aradi m. kir. folyamamérnöki hivatal helyiségében (Arad Tökölly-tér 5. A. sz.) zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A vállalatot szabályozó szerződés tervezete az általános és részletes építési feltételek, előmérlet, költségvetés és tervek az aradi m. kir. folyamamérnöki hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Az ajánlattevő köteles magyar nyelven szerkesztett ajánlatában világosan kijelenteni, hogy a helyi viszonyokat ismeri, a szerződési tervek és annak kiegészítő részét képező általános és részletes építési feltételeket megtekintette, megértette és azokat változtatlanul elfogadja, továbbá köteles az egységárakat melyek mellett a szóban forgó munkákat elvállalni hajlandó, számokkal és betűkkel világosan és érthetően kiírni.

Az 50 kros bélyeggel ellátott és nevezett folyamamérnöki hivatalhoz benyújtandó ajánlatokhoz az ajánlati költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek óvadékképes értékpapirokban vagy készpénzben az aradi m. kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló pénztári nyugta is csatolandó, mely öt pecséttel lezárt és az ajánlat tárgyát jelző felirattal ellátott borítékban f. évi november hó 5-ik napjának d. e. 10 órájáig a szállítási szándékolt könyag mintájával együtt nyújtandó be.

Bánatpénzül sem készpénz sem értékpapírok a versenytárgyalásnál el nem fogadhatók, szintugy táviratilag küldött vagy oly ajánlatok, melyek a jelen hirdetményben megszabott határidő kelte után érkeznek be figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok a kitűzött határnapon délelőtti 10 órakor nevezett folyamamérnöki hivatal helyiségében hivatalosan fognak felbontatni, mely alkalommal ajánlattevők is jelen lehetnek. Arad, 1892. évi október hó 22-én.

A m. kir. folyamamérnöki hivatal.

Sántay Lajos,

kir. főmérnök.

Nyomott az „Aradi nyomdatársaság” könyvnyomdájában.

Pályázati hirdetmény.

Az Ó- és Uj-Szent-Anna községekben Uj-Szent-Anna székhellyel rendezesített és 400 frt évi fizetéssel, ugyszintén 40 kr. látogatási díjjal javadalmazott **körállatorvosi állás** lemondás folytán üresedésbe jöven, annak választás útján leendő betöltésére pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazon okl. állatorvosokat, kik ez állást elnyerni óhajtják, hogy pályázati kérvényüket a törvényes minősítést igazoló okmányokkal felszerelve az ezennel **f. é. november hó 14. napjának d. e. 10 órájára** Uj-Szent-Anna község székházához kitűzött választást megelőző nap délutáni 5 órájáig hivatalomhoz adják be.

Világos, 1892. évi október hó 18-án.

Kabdebó,
főszolgabíró.

Irnoki állás.

A nádasi körjegyzőségnél a 221 frt évi fizetés, mosás és ágyneműn kívül teljes ellátással javadalmazott **irnoki állás november hó 1-én** elfoglalható. Ajánlatok alólirotthoz intézendők.

Jung Péter,

817 1—2

körjegyző.

Árverési hirdetmény.

A Temesvári m. kir. pénzügyigazgatóság által közhírré tétetik, hogy Temes megye Temesvár sz. kir. város területén fizetendő bor-italadó, huszfogyasztási adó, cukorfogyasztási adó, sör-italadó és szeszitalmérési adó beszedési joga, esetleg pedig a kizárólagos szeszitalmérési jog az 1893 évi január hó 1 napjától 1893 évi december hó végéig terjedő időre, esetleg a felmondás fentartásával az 1894 és 1895 évekre is, nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik

Az árverés a m. kir. pénzügyigazgató ság hivatalos helyiségében 1892 évi November hó 7 napján délelőtti 9 órakor fog megtartatni, s a mennyiben ez az árverés eredményre nem vezetne, a 2-ik, esetleg 3-ik árverés a következő első, illetve másodig napon ugyanazon helyen és ugyanoly órában fog megtartatni.

A bérelni kívánók a következőket vegyék tudomásul:

1. A kikiáltási ár évenként a bor-italadó fejében. 83229 frt.

a huszfogyasztási adó fejében 58447 frt.

a cukorfogyasztási adó fejében 32500 frt.

a sör-italadó fejében 70877 frt.

a szeszitalmérési adó fejében, esetleg a kizárólagos szeszitalmérési jog bérleteit 63608 összesen 308661 frt kban határozatait meg.

2. Az árverésen részt venni kívánók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár tizedrészét (10%-át) készpénzben, vagy államkötvényekben, vagy pedig a fennálló szabályrendeletek értelmében bánatpénzül elfogadható, a budapesti tőzsdén jegyzett árfolyammal, ha pedig ez a névértéken felül lenne, ez utóbbival számításba vehető egyéb értékpapirokban letenni.

Az árverés befejezése után a legkedvezőbb ajánlatot tevő által bánatpénzül letett összeg visszatartatik, a többi árverezők bánatpénze pedig legott visszaadatik, kivéve, ha a legkedvezőbb ajánlatnak elfogadása bármely okból kété, mely esetben a következő legkedvezőbb ajánlatot tevő bánatpénze is visszatartatik.

3. Írásbeli ajánlatok szintén elfogadhatók, de ezek is a 2. pontban meghatározott bánatpénzzel látandók el.

Az írásbeli ajánlatokkal kiirandók és az árverés napján délelőtti 9 óráig lepecsételve a pénzügyigazgatóság főnökének adandók át.

4. A többi részletes bérleti feltételek a pénzügyigazgatóságoknál és pénzügyőri biztosságoknál a szokásos hivatalos órákban megtekinthetők.

Temesvár, 1892. évi október hó 21-én.

M. kir. pénzügyigazgatóság.